

Obsodba lastnikov cementarne v Torinu verjetno ne bo vzorčen primer za naše razmere - Še bodo žrtve

Pri nas je bila družba gospodarica zla

Potem ko je sodišče v Torinu prejšnji teden švicarskega milijarderja (nekdanjega lastnika cementarne Eternit) in belgijskega barona (pomembnega delničarja tega podjetja) obsodilo na 16 let zapora kot krivca za več sto žrtev azbesta, še odpira možnost, da bo sodba predsedana za podobne primere po vsem svetu. Pri nas je bil azbest v domeni družbene lastnine.

NOVA GORICA ▶ Obtožena v Torinu sta bila spoznana za kriva povzročitve okoljske katastrofe in kršenja varnostnih predpisov. Izrek sodbe je bil v Italiji deležen izredne pozornosti, svojci preminulih žrtev in mnogi, ki za posledicami še trpijo, pa niso skrivali občutkov, da so deležni vsaj nekaj zadoščenja. Čakali so ga od začetka procesa, ki se je začel leta 2009, po petih letih preiskave. Da so žrtve, pa so spoznali že veliko pred tem. Družba Eternit je šla v stečaj leta 1986, šest let pred prepovedjo uporabe azbesta v Italiji.

Dve zgodovinski razsodbi

Zdaj je moč pričakovati plaz zasebnih tožb za odškodnine. Verjetno je bila "mega" razsežnost sojenja v Torinu tista, ki bo morda predsedana za podobne primere. Že pred tem pa sta se v Italiji podobno končala dva "zgodovinska" primera. Aprila 2008 so na sodišču v Gorici izrekli sploh prvo obsodbo. Kazen leto dni zapora in plačilo 100.000 evrov odškodnine sta doletela nekdanjega direktorja tržiške ladjedelnice. Sodišče je ugotovilo krivdo za smrt takrat 52-letne delavke, ki je bila čistilka na ladji v gradnji, pri čemer je bil azbest seveda sestavina mnogih materialov. Do druge podobne razsodbe je prišlo dve leti kasneje v Palermu, ko je sodišče zaradi smrti 36 delavcev ladjedelnice, obolelih za azbestozo, obsodilo

dilo tri vodilne ljudi. Zlo v Trziču pa z omenjeno razsodbo na sodišču še zdaleč ni dobilo pravega epiloga. Pričakujejo ga oktobra letos, ko naj bi se razpletel veliki goriško-tržiški azbestni proces.

Azbest čezmejni problem

Azbest tako ali drugače povezuje slovensko in italijansko stran, seveda v slabem. Jugoslavija je do leta 1990 uvozila 670.000 ton azbesta, precej so ga pripeljali prav iz pristanišča v Trstu. Najpogosteje ga povezujejo z anhovsko cementarno, ki pa še zdaleč ni bila edina v Sloveniji, ki je z njim zastrupljala ljudi.

Tragične posledice okoli velikana ob Soči in drugod po državi so bolj ali manj znane. Od leta 1998 je bila v Sloveniji azbestoza priznana 1700 ljudem, toda azbestu je bilo izpostavljenih več kot 23.000 prebivalcev in najhuje morda šele prihaja. Pri nas je bilo največ azbesta porabljenega v letih od 1985 do 1990, inkubacijska doba legla bolezní pa traja več kot 20, tudi 30 in več let. Pričakovati je torej, da se bodo odkritja bolezní množično pojavljala v letih od 2015 do 2020. Spomnimo, zadnja azbestno cementna plošča je prišla s traku v anhovski tovarni šele 20. decembra 1996.

Za pravice prizadetih se je leta 2000 spustil v boj sindikat azbestnih bolnikov SABS, ki je leta 2009 izbojeval tudi ugodnejši zakon. Z njim

je bil razširjen krog upravičencev do pravic zaradi posledic azbesta in naj bi poenostavil postopke za njihovo uveljavljanje. Toda prav veliko se ni spremenilo. "Zakon se, žal, ne izvaja," pravi predsednik SABS **Bojan Goljevšček**.

Se v Sloveniji prizadeti lahko sklicujejo na primer iz Torina? "Vzperednico s slovenskim prostorom je težko potegniti. Pri nas je bila lastnica podjetij, ki so delala z azbestom, država, tisto je bila tako imenovana družbena lastnina. Zato smo dobili zakon, ki je z novelo leta 2009 postal eden boljših v Evropi. Tragedija pa se nadaljuje s tem, da se zakon ne izvaja," je povedal **Bojan Goljevšček**.

Komisija je neusmiljena

O odškodninah in drugih pravicah obolelih odloča posebna medresorska komisija. Goljevšček opozarja, da komisija več kot polovico zahtev prizadetih zavrne, na to pa ni možna pritožba. Še ustavno sodišče se je od tega vprašanja distanciralo. Problemi so tudi pri izplačevanju odškodnin, zlasti tistega dela, ki bi ga moral poravnati delodajalec, stvari pa niso urejene tudi glede zdravstvenega varstva. "Dobil sem informacijo, sicer neuradno, da so na zadnjem zasedanju medresorske komisije neutemeljeno zavrnilo nekatere zahtevke oškodovancev, ki nikakor niso sporni," je še povedal Goljevšček.

DAVORIN KORON

Stran / Page: 2

Doseg / Reach: 53000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 738 cm2

2 / 2

Tržič: Torino je dobra popotnica tudi za ladjedelniške delavce

Chiara Paternoster, predstavnica Združenja izpostavljenih azbestu v Tržiču, s sodbo v Torinu ocenjuje kot dobro popotnico za proces v Gorici zoper skupaj okoli 40 nekdanjih vodilnih v tržiški ladjedelnici Fincantieri in v drugih podjetjih, ki so sodelovala pri gradnji ladij. Bili naj bi odgovorni za smrt 85 delavcev ladjedelnice v različnih obdobjih. "Primer se sicer razlikujeta, že zato, ker gre za različni vrsti onesnaževanja okolja, ki sta terjali življenja. Vendar smo sodbe veseli. Za nas je pozitivna, ker odpira nove poti in priznava kazniva dejanja, ki so lahko dobrodošla za sojenje v Gorici," je za PN povedala Chiara Paternoster. **AS**

Bojan Goljevšček: "Primer iz Torina je dobro sporočilo vsem delodajalcem na svetu, da je treba človeka in njegovo zdravje postavljati pred interese kapitala."

Azbesta je vsepovsod še ogromno in z njim je treba ravnati nadvse previdno